

Nr 467.

Av herr Utbult m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 81, angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1951/52 m. m.

Det prisregleringssystem för fisk som infördes 1946 har obestriddligen medverkat till mera jämna fiskpriser för fiskarna och på samma gång en jämnare och bättre inkomst för kåren i dess helhet.

Departementschefen har vid flera tillfällen, liksom ock i nu förevarande proposition nr 81, påpekat att ifrågavarande prisregleringssystem bland annat innebär, att fiskerinäringens utövare skola ha samma möjligheter som andra befolkningsgrupper att uppnå en skälig levnadsstandard och erhålla sin del i den allmänna välförhållningens utveckling.

Sveriges fiskares riksförbunds styrelse uppväktade chefen för jordbruksdepartementet den 25 januari i år och anförde vid det tillfället, att fiskets lönsamhet hölle på att försämrats under trycket av sjunkande inkomster och stigande kostnader och att denna försämring finge allt allvarligare följder för fiskarbefolkningen, eftersom levnadskostnaderna samtidigt stiga. Förbundet framhöll också, att medan övriga samhällsgrupper under senare tid erhållit betydande kompensation för de fördyrade levnadskostnaderna, hade fiskarbefolkningens inkomstläge försämrats. Förbundet framhöll även, att prisregleringsföreningarna borde erhålla möjlighet att genomföra den höjning av minimi- och garantipriser, som motsvarade det höjda kostnadsläget och som erfordrades för att fisket skulle uppnå skälig lönsamhet. Enligt förbundets mening vore det nödvändigt, att under kommande budgetår ökade medel på ett eller annat sätt ställdes till förfogande för finansieringen av prisregleringen på fisk.

I fråga om fiskets lönsamhet anförde förbundet vidare följande:

»I olika sammanhang har konstaterats, att det svenska fiskets lönsamhet under mellankrigsperioden var synnerligen otillfredsställande. En av livsmedelskommissionen utförd deklara-tionsundersökning har visat, att år 1938 genomsnittsinkomsten för en svensk yrkesfiskare icke ens nådde upp i 1 000 kronor. Häri inträdde under kriget en förändring, och fram till år 1943 befann sig fiskets lönsamhet i raskt stigande. Nämnda år låg enligt deklara-tionsundersökningarna yrkesfiskarens genomsnittliga inkomst vid närmare 4 000 kronor. Därmed hade fisket i stort sett uppnått en lönsamhet jämförlig med jordbrukets förbrukningsdelar under 30 ha.

Därefter har fiskets lönsamhet emellertid varit på tillbakagående, och icke ens i kronor räknat har fiskaren sedermera uppnått den årsinkomst

som han hade under år 1943. Senast offentliggjorda undersökning avser år 1948 och visar en medelinkomst för en yrkesfiskare på icke fullt 3 000 kronor. Beloppet är som synes betydligt lägre än inkomsten år 1943, var- till kommer försämringen i kronans köpkraft.

Fisket hade därmed åter förts ned i ett lägre inkomstläge än jordbruket. De hittills nämnda siffrorna avse den taxerade nettoinkomsten av fiske. Vid jordbruksnämndens jämförelse mellan fiske och jordbruk användas i stället uppgifterna om den totala taxerade inkomsten. Dessa visa att år 1948 endast 16 % av jordbrukarna men 35 % av fiskarna hade en inkomst icke överstigande 3 000 kronor.

Vad som i dagens läge bekymrar det svenska fiskets utövare är emeller- tid i främsta rummet den ytterligare försämring av lönsamheten som ägt rum sedan år 1948. Denna beror på dels en sjunkande prisnivå på fiskets produkter, dels en kraftig och fortfarande pågående höjning av priserna på fiskets förnödenheter. Försäljningen i Göteborgs fiskhamn har sjunkit från 42,6 miljoner kronor under 1948 till 35,0 miljoner kronor under 1949 för att under 1950 gå ned ytterligare till 34,3 miljoner kronor. Från år 1949 till 1950 har medelpriset reducerats från 56,2—52,2 öre/kg.

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex visar enligt senaste upp- gift (oktober 1950), att sedan år 1935 prisnivån på fisk stigit med endast 87 % mot 116 % för kött och 105 % för fläsk. Sedan under de senaste månaderna subventioneringen av jordbruksprodukternas priser till en del borttagits, har prisklyftan mellan fiskets och jordbrukets produkter blivit ännu större. Ytterligare kan anföras att enligt en undersökning av priskon- trollnämnden (12/6 1950) från år 1946 (normalpristiden) till maj 1950 detaljhandelspriset i Stockholm för ett antal fiskslag (sill, kolja, makrill, torsk, vitling, rödspätta, abborre och gädda) stigit med i genomsnitt endast 3 öre/kg, samtidigt som detaljhandelsmarginalen i Stockholm ökats med 22 öre/kg. Det betyder, att fiskhandels inköpspris under denna tid pres- sats ned med 19 öre/kg.

Denna nedgång i inkomsterna äger rum samtidigt som fiskets kostnader befinna sig i kraftigt stigande. Jordbruksnämndens förutnämnda deklara- tionsundersökning gav vid handen, att för de större fiskebåtarna på väst- kusten driftkostnaderna under 1948 uppgingo till 24 % av fångstvärdet. En av Svenska västkustfiskarnas centralförbund företagen bearbetning av båtdeklarationerna visar för båtar av samma storleksordning under år 1949 en höjning av driftkostnaderna på 31,5 %. För år 1950 föreligger ännu icke något motsvarande material, men en särskild undersökning har gjorts av kostnaderna för fladenfisket under säsongen 1950. Denna visar driftkost- nader uppgående till icke mindre än i runt tal 40 % av fångstvärdet. Här- till komma utgifterna för båt och redskap, vilka enligt sistnämnda under- sökning uppgå till 25 % av fångstvärdet. Av det belopp fisken betingar vid

försäljning avgå sålunda 65 % i kostnader, så att fiskaren själv behåller endast 35 %.

Sedan fladensäsongen 1950 ha prisstegringar varierande mellan 10 och 70 % drabbat fiskets förnödenheter. Därjämte äro ytterligare höjningar att vänta.»

Departementschefen har i fråga om fiskerinäringens skäligen lönsamhet anfört bland annat följande:

»Med hänsyn till den utveckling, som under den senaste tiden ägt rum inom fisket och som belysts både i jordbruksnämndens framställning och i skrivelserna från Sveriges fiskares riksförbund, vill jag här betona angelägenheten av att de medel, som stå till förfogande för regleringsverksamheten, skola användas på det sätt, som är mest ägnat att leda till ett förverkligande av denna målsättning. Därest så finnes erforderligt ur nu nämnda synpunkter bör sålunda en utvidgning av systemet med uttagande av regleringsavgifter övertäckas. Likaså bör avvägningen av minimipriser och garantipriser kunna omprövas.» (Propositionen s. 16—17.)

Prisregleringsföreningarna ha som rörelsekapital erhållit i lån av staten dels 3,5 miljoner kronor, vilka äro räntefria, dels en viss riksbankskredit, som uttagits vid behov och för vilken ränta betalats i vanlig ordning.

Prisregleringsföreningarna ha anhållit, att de statslån som de inneha skola få åtnjutas räntefritt även under nästkommande budgetår (utom Väst kustfisks och Sydkustfisks riksbankskrediter). Såsom skäl för denna begäran ha föreningarna åberopat, bland annat, att statsverket räntefritt disponerade behållningen i regleringskassan, som vid vissa tillfällen kan uppgå till betydande belopp, i en del fall till 3 å 4 miljoner kronor.

Jordbruksnämnden har i skrivelse den 23 januari 1951 till departementet hemställt om fortsatt prisreglering på fisk under budgetåret 1951/52 samt därvid bland annat framhållit, att den med hänsyn till prisregleringsverksamhetens omfattning förordar, att regleringsföreningarna skola få disponera hela det dem tillerkända statliga lånekapitalet, däribland de till Föreningen Väst kustfisk och Föreningen Sydkustfisk beviljade riksbankskrediterna, jämväl för tiden efter den 30 juni 1951 tills vidare.

Jordbruksnämnden framhåller också bland annat, att ökade anspråk i form av höjda garantipriser kunna komma att ställas på prisregleringsföreningarna till följd av omkostnadsstegringar och den allmänna fördyringen av levnadskostnaderna. Med hänsyn härtill har nämndens råd för fiskeregleringsfrågor enhälligt förordat, att fortsatt räntefrihet för prisregleringsföreningarnas lån (med undantag för riksbankskrediterna) skall beviljas för ytterligare ett budgetår. Jordbruksnämnden har förklarat sig för sin del icke ha något att erinra mot att så sker.

Departementschefen har i propositionen anfört, att läget försämrats i så måtto, att de prishöjningar, som inträffat på fiskets förnödenheter, saml

den minskade avsättningen av fisk på hemmamarknaden måste väntas komma att medföra vissa svårigheter för prisregleringsföreningarna. Med hänsyn härtill vill statsrådet icke nu ställa sig helt avvisande till yrkandet om fortsatt räntefrihet å statslånen. Departementschefen har emellertid stannat för att räntan å lånens halva belopp skall betalas. På återstoden av lånen bör utgå ränta efter 3,5 %.

Med hänvisning till dels de skäl, som jordbruksnämnden i sin skrivelse anført, samt för övrigt de andra skäl som ovan anförts anse vi det befogat, att prisregleringsföreningarna även under nästa budgetår få åtnjuta räntefrihet å ifrågavarande lån, samt hemställa därför,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 81 måtte besluta, att de statslån, å vilka prisregleringsföreningarna Väst kustfisk, Sydkustfisk och Ost kustfisk åtnjuta räntefrihet under innevarande budgetår, även måtte vara räntefria under budgetåret 1951/52.

Stockholm den 13 mars 1951.

Birger Utbult.

Olaus Nyberg.

C. O. Carlsson.

Hans Levin.

Ernst V. Staxäng.

Gösta Skoglund.
